

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

גא א טוש"ע אה"ע ס"ק קט"א ספ"ד ו:
גב ב מיי" פ"א מהלכות יבום ה"ל ז ופ"ז הלכה ז סמג עשין נב טוש"ע שם סימן קס"א ספ"ד א:
גג ג שם ספ"ד א בה"ה וסימן קט"א ספ"ד א בה"ה:
גד ד טוש"ע שם סימן קס"א ספ"ד א בה"ה:
גה ה ו מיי" פ"ד מהלכות יבום הלכה ז סמג עשין כב טור אה"ע סימן קסט:
גו ז מיי" שם ה"ל לא טוש"ע אה"ע ס"ק קסט ס"ח וקט ס"ג ופירוט מדי חלילה ספ"ד לא:
גז ח מיי" פ"א מהלכות יבום הלכה ז סמג עשין נא טוש"ע שם סימן קטו ספ"ד א:

תום' חד מקמאי

כתב הרב אלפס ואשתמודעינין דאחורין [דמיטונ] מאבא הוא אפי' מפי אשה ואפי' מפי קרוב וכיון דמדורי ליה הכי איתחוק בני [ההוא] שהיה מפורא דהאי איתחא או מפורא דהאי איתחא דהאי ניהו פלוגיא והוא ניהו פלוגיאה הלכך שרי ליה להסדא למסמך אפומיה ולמסדור עלוי ההוא [גברא]. או עלוי ליה אתחא בין לענין ממונא בין לענין איסורא והוא (א) כמ"ש הה"ל ברבי מדבריו שאם חיו קרוב או אשה מעדיין עכשיו בשעת חליצה דאחור דמיחא הוא לא סמכין עלייהו. וכי סמיכנא עלייהו אגון שכבר קודם מעשה אכור קמיה דהן סהדי שאל ע"י מעשה דאחור דהאי הוא ולפיכך כתב הרב שאותו הענין יש לסמוך ולהעיד בב"ד על אותו קרוב או אותה אשה שאמרו לו שאל ע"י מעשה דהוא אחור דהאי גברא (ב). ומיהו עיקר הדבר (ג) שע"י מעשה קרוב או אשה נאמן גדוליה מלחא בעלמא הוא. והלשון שכתב הרב ז"ל [דלא] שרי להסדא למסמך אפומיהו (ד) משום שברא דרבה בר חנן דאיתיה מינה ראייה הוא דכתב ע"י דברי הרב שכן פירש אמר לה אף אנא. ומיהו אמר להו דלא אייהו היא ואמרו לי קרובים מקשא הוא דאקשו לה קלא ועתה אני מכיר כי האמת אתך והמניח אביי [לרבה] [לרבה] בר חנן ואילו היו שם עדים בשירים בודאי לא היה נאמן רבה בר חנן. אלא במקום חשדה אין קרוב [נאמן] אבל לעולם בודאי קרוב או אשה בשעת מעשה נאמן אפי' לדעת הרב אלפס ז"ל:

(א) נראה דל"ל כמ"ש רב ז"ל דמכיון נראה שאלו כ"ו. (ב) וז"ל כמ"ש סימן קפ"ז שעתה הכי"ף דנעת מעשה אין נאמן אשה או קרוב ע"ש. (ג) ז"ל נראה שם נעת מעשה כ"ו. (ד) ז"ל במקום דלמא חשדא דחשדא משום כ"ו דמייחא מנייה ראייה לפי דברי הרב כן פירושו שאלה לה.

אמר רב אין בופין. פירש בקונטרס כי נוחא למריויהו לייבס אין כופין (א) לחלוץ משום מלוה דנימא דלאו למלוה מכווני אבל אם לא תרצה לייבס מחמת שמתן אמתלה לדבריה אם אין יכולין להטעותו כפיין ליה וחליץ וממוכה שחין וצורכי שהצ"ח בקונט' נראה דאין ראייה שהן מלוותם שכופין להוציא מן הבעל אבל צ"ש דאמתלה אין נראה לומר דכופין דל"ל למה היו טורחין לקמן צפרק מלוה חליצה (דף קו.) להטעותו וכפופו לחלוץ ומאגרת מרד אין ראייה דל"ל צ"ל אמתלה נמי והתם הוי טעמא משום דמלוה חליצה קודמת כדמסיק (א) ועוד דקאמר התם רבי יוחנן מצע לייבס אין מוקפין לו שהתא לחלוץ כופין ואין מוקפין לייבס מציעא ועוד מדקאמר צדיק תלה רחמנא משמע אפי' בזמן הזה דמלוה חליצה קודמת ור"ת גריס מלוה יבוס קודמת למלוה חליצה אמר רב אין כופין וקאי אצדאשונה שהיו מתכוונין לשם מלוה וקאמר דאין כופין לייבס וכי הוה אמו לקמיה דרב אהן שהיו מתכוונין לשם מלוה ורב יהודה נמי דאיתקין אי צביט לייבומי צלותן שבאין לפינו לחלוץ אפי' שאלותן אם היו מייבסין היו מתכוונין לשם מלוה שהרי לא היו מתכוונין לשם נוי ולשם אישות שאלה היו חוששים לייבס אלא לחלוץ אבל אחרנין אין מניחין לייבס אלא אדרכה כופין (א) לחלוץ ואר"ת דהלכה ככאבא שאלו כסתם מתי' דצבורות (דף יג.) ולא כרמי בר חמא דאמר חזרו לומר דמלוה יבוס קודמת כרבנן ועוד (ד) דצריש מכלימין אוקי מתינתין דפ"ק (דף ג.) ושם כאבא שאלו וצפרק צית שמאי (לקמן דף קט.) ושם תני בר פפרא לעולם ידבק אלס בחליצה כאבא שאלו וסתמא דגמלא צפרק אע"פ (כמונות דף סד.) ושם כאבא שאלו ולעיל צשמעתינן משמע דצ"ח עדיפא צצמתכין לשם מלוה אפרי ור"ח פסק כאן דמלוה יבוס קודמת וחזר בו צ' מלוה חליצה ופסק דמלוה חליצה קודמת: **דמתחזיא** לן בני דינא ע"י ארעא. נראה דל"ג על ארעא דלא צריך כדאמר צפרק מלוה חליצה (לקמן דף קו.) ושם גבי הוא ארוך והיא גולא וקלטתו הרוח (ז):

ולישום אישות. דמיפוק ליה עליה שם אישות אר"י כי אין פירושו כהיא דצמון ר"ה לשם נוי כונסה ר"ה לשם אישות כונסה דהוא לשם אישות היינו לשם מלוה יבוס וכה"ג איכא צפרק הצא על יבמתו (לקמן דף נג.) ושם אפילו שניהם שוגגין או מודים דהוא מויד (א) לשם זנות ולא הוי כהוא דקאמר התם (ד) דרבי רחמנא צ"ח שוגג כמזיד דהוא מויד צצמתכין לשם מלוה וכן אפילו הוא שוגג והיא מוידה: **ר"ה**

הסס סגן. צצמכת צבורות: **אמר** רב אין כופין. ואי נוחא למריויהו לייבומי אין כופין אותו לחלוץ דנימא דלאו למלוה מכווני ופגע בצ"סור אשת אח אלא אי צבי מייבס. ומיהו היכא דהוא צבי לייבומי ואייהו אמרה לא צעניא ליה ואמרה דצריס ניכריס אי מצינו לאטעויהו ולומר לו חלוץ לה ע"מ שמתן לך מאתים זו מטעינן ליה וחי לא כפיין ליה וחליץ דאמר רב ששת (לעיל ד.) מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה ולא תימא מוכה שחין דוקא אלא כל אמתלה שמתן לדבריה דאמר בהמדיר (כמונות עו.) מעשה ציינן צבורסי שמת ולו אח צורסי ואמרו חכמים יכולה שמתמר לחיך היימי יכולה לקבל ולך אימי יכולה לקבל ועוד פסקינן הלכתא צלע"פ (שם סד.) כותצין אגרת מרד על צורסה יבוס כותצין אגרת מרד על צורסה יבוס ומכל הלין טעמי כפיין ליה דחליץ וסקלה כמותה. וכל הני אין כופין דהכא היכא דמריויהו נוחא להו: **איקרצת**. הקריצה: **אטעא**. נדד לה רגל ימין: **דאיסוחו** לנא. דבעינן רוק הנראה לעיני ציינן צפרק מלוה חליצה (לקמן דף קו.) ו**אקרינאו**. לא מפלגי לקחתה: **צעידס**. שלריך להציא שני עדים שהוא אחי המת מאציו: **אכשור** דרי. צצמיה וכי נמכשו הדורות: **יצמה יבא עליה מלוה** גרסינן. ולא גרס הכא למלוה אלא לקמן צצירוצא דרב יתחק בר אבדימי: **שצמחלה**. עד שלא קדשה אחי: **נאפרה**. כשקדשה אחי: **וחורה** והוסרה. כשמת צ"ל צניס: **יכול**

סחזור לסיפיה הראשון. מפרש לקמן: **מאן סנא**. ומאי קאמר: **אבא שאלו** היא וה"ק יבמה יבא עליה למלוה. משמע לשם מלוה יבוס דכתב ויבמה: **רבא** אמר אפי' תימא רבנן. ולא תייתי למלוה אלא מלוה: **יצמה יבא עליה מלוה**. מלוה מלוה עליו ליבמה יומר מן החליצה: **יכול סחזור** לסיפיה הראשון. ומו לא דאי צבי לא כניס לה ת"ל יבמה יבא עליה מלוה: **צנדי סיפוק**. צצמיה: **מלוה סאלג**. קרא יתירא הוא דכתיב צרישא דקרא והנותרת מן הנמנה יאכלו: **שצמחלה**

יורבי הייא בר אויא מסיים בה משמיה דרב יהודה ואקרינהו רב דכתיב בספר אורייתא דמושה אשתמודעינהו פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בעדים וחד אמר אפילו קרוב אפילו אשה והלכתא גלווי מילתא בעלמא הוא ואפילו קרוב ואפילו אשה: בראשונה שהיו מתכוונין לשם מצוה מצות יבוס קודמת למצות חליצה ועכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה אמרו מצות חליצה קודמת למצות יבוס אמר רמי בר חמא א"ר יצחק חזרו לומר מצות יבוס קודמת למצות חליצה א"ל רב נחמן בר יצחק (א) אכשור דרי מעיקרא סברי לה כאבא שאלו ולבסוף סברי לה כרבנן דתניא (ב) אבא שאלו אומר (ג) הכונס את יבמתו לשם נוי ולשום אישות ולשום דבר אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב אני בעיני להיות הולד ממזר וחכמים אומרים יבמה יבא עליה מכל מקום מאן תנא להא דתנו רבנן (ד) יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר נאסרה וחזרה והותרה יכול תחזור להתירה **הראשון** ת"ל יבמה יבא עליה מצוה מאן תנא אמר רבי יצחק בר אבדימי אבא שאלו היא וה"ק יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה לשם נוי כונסה רצה לשום אישות כונסה נאסרה חזרה והותרה יכול תחזור להתירה **הראשון** ת"ל יבמה יבא עליה מצוה מאן תנא אמר רבא אפי' תימא רבנן והכי קאמר יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה אינו כונסה חזרה והותרה יכול תחזור להתירה **הראשון** רצה כונסה רצה אינו כונסה הא אגידה ביה בכדי תיפוק אלא אימא רצה כונסה רצה חולץ לה ת"ל יבמה יבא עליה מצוה אימא (א) רישא מצות תאכל במקום קדוש מצוה שבתחלה

הסס סגן. צצמכת צבורות: **אמר** רב אין כופין. ואי נוחא למריויהו לייבומי אין כופין אותו לחלוץ דנימא דלאו למלוה מכווני ופגע בצ"סור אשת אח אלא אי צבי מייבס. ומיהו היכא דהוא צבי לייבומי ואייהו אמרה לא צעניא ליה ואמרה דצריס ניכריס אי מצינו לאטעויהו ולומר לו חלוץ לה ע"מ שמתן לך מאתים זו מטעינן ליה וחי לא כפיין ליה וחליץ דאמר רב ששת (לעיל ד.) מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה ולא תימא מוכה שחין דוקא אלא כל אמתלה שמתן לדבריה דאמר בהמדיר (כמונות עו.) מעשה ציינן צבורסי שמת ולו אח צורסי ואמרו חכמים יכולה שמתמר לחיך היימי יכולה לקבל ולך אימי יכולה לקבל ועוד פסקינן הלכתא צלע"פ (שם סד.) כותצין אגרת מרד על צורסה יבוס כותצין אגרת מרד על צורסה יבוס ומכל הלין טעמי כפיין ליה דחליץ וסקלה כמותה. וכל הני אין כופין דהכא היכא דמריויהו נוחא להו: **איקרצת**. הקריצה: **אטעא**. נדד לה רגל ימין: **דאיסוחו** לנא. דבעינן רוק הנראה לעיני ציינן צפרק מלוה חליצה (לקמן דף קו.) ו**אקרינאו**. לא מפלגי לקחתה: **צעידס**. שלריך להציא שני עדים שהוא אחי המת מאציו: **אכשור** דרי. צצמיה וכי נמכשו הדורות: **יצמה יבא עליה מלוה** גרסינן. ולא גרס הכא למלוה אלא לקמן צצירוצא דרב יתחק בר אבדימי: **שצמחלה**. עד שלא קדשה אחי: **נאפרה**. כשקדשה אחי: **וחורה** והוסרה. כשמת צ"ל צניס: **יכול**

(א) ס"א ל"ג. (ב) [לקמן מו:] (ג) כמונות סד. (ד) [לקמן קו.] (ה) [גימטא הערוך ערך טעל ולא לאו אטעל לך ריגלא דיימנא ואתעל ליה ריגלא דיימנא ש"ך איש נעלו מרגוס טעל גברי ית נתיק ימניה וכו' (א.) (ב) [חולין ג:] (ג) לקמן קט. [לעיל ג.] (ד) [מוספתא פ"ו ע"ש.] (ה) [לקמן נד.] (ו) ס"א ס"א ס"א דע שבת"כ היא רישא ע"ש וכן צילקט איתא איתא רישא.] (ז) ז"ל דברים מכלימין דף ג. אוקי מתינתין דפ"ק כאבא שאלו וכו' (א) ויעי' מוס' לקמן קו: ד"ה עד דמתינן. (ב) [מורה כהניס סוף פ"ב.] (ג) דף נד.]

תורה אור השלם

1. ואם לא חפץ האיש לקחת את יבמתו וק"ל תורה אור השלם: **א** תוקפים ואמרו מאן במי לקחים לאדו שם בישאל לא אבא יבמי: דברים כה ז

2. פי ישוב אדום יחזרו ונת אחד מהם וכן איתן לו לא תורה אשת המת החוצה לאיש ר' יקמה יבא עליה וק"ל תורה אור השלם: דברים כה ז

3. והותרת מקנה יאכלו אחרן וכו' מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלו: ויקרא ו ט

הגהות הב"ח

(א) גבי אי נמי דלמא אחי איהו ויבוס: (ב) תום' ד"ה אמר וכו' אין כופין אותו לחלוץ: (ג) בא"ד צצמתינן התם ועוד:

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה אמר כ"י אלא דמריש טפין. נ"ב ר"ל צנילי. מוס' צצמתינן (ס"ד א' סד"ה ותיני ועמ"ש רבנו צב"ש ס"י קס"ה ס"ק ט'):]

מוסף רש"י

עכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה אמרו מצות חליצה קודמת. שהמייבס את יבמתו שלא לשם מלוה פוגע בצ"סור אשת אח (בבבורות ג.).

תוספות ישנים

למה חזקין אלא גדול לנכסיהו וכו'. פי א"כ דר"ל לא רצה לייבס אלא לחלוץ וכן האמתם לא ראו לייבס אלא לחלוץ ייבא שחזקין אלא גדול לחלוץ כי חלחנו טובה מהם. א"כ שלא רצה לייבס ולא לחלוץ ודעותיה גבי אחין. א"כ אשתי חזקין אלא גדול היינו ודאי למכסיהו וכן נמי נכסיהו למדינה: